

วิชาพุทธประวัติ
ตาม ประกาศสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง
เรื่อง ขอบข่ายหลักสูตรธรรมศึกษา ๙ ช่วงชั้น ปีพุทธศักราช ๒๕๖๔

บทที่ ๑ ทรงบำเพ็ญพุทธกิจในแคว้นมคธ

๑. ประทานการอุปสมบทแก่พระมหากัสสปะ
๒. มหาสันนิบาตแห่งพระสาวก
๓. ทรงอนุญาตเสนาสนะ
๔. ทรงอนุญาตให้สงฆ์เป็นใหญ่ในกิจพระศาสนา
๕. ทรงแสดงธรรมเรื่องทศ ๖
๖. ทรงแสดงธรรมเรื่องเวทตพาลี

บทที่ ๒ เสด็จไปแคว้นสักกะ

๑. เสด็จกลับกรุงกบิลพัสดุ์
๒. ทรงโปรดพระพุทธบิดา
๓. เจ้าชายนันทะทรงอุปสมบท
๔. เจ้าชายราหุลทรงบรรพชา

บทที่ ๓ เสด็จไปแคว้นโกศล

๑. อนาถบิณฑิกเศรษฐีเข้าเฝ้า
๒. อนาถบิณฑิกเศรษฐีถวายวัดเชตวัน

บทที่ ๔ ปัจฉิมโพธิกาล

๑. ทรงรับป่าอัมพปาลีเป็นอารามสุดท้าย
๒. ทรงปลงอายุสังขาร
๓. เสด็จไปป่ามหาวัน
๔. นายจุนทะถวายปัจฉิมบิณฑบาต
๕. เสด็จไปกรุงกุสินารา
๖. บรรทมอนุภูฐานไสยา
๗. วิธีปฏิบัติต่อพระพุทธสรีระ
๘. ประทานพระโอวาทแก่พระอานนท์
๙. ตรัสถึงกรุงกุสินารา
๑๐. ทรงโปรดสุภทัตตปริพาชก
๑๑. ประทานพระโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์
๑๒. ปรีณิพพาน

บทที่ ๕ ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ

๑. พิธีถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ
๒. แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ
๓. โทณพราหมณ์กล่าวสุนทรพจน์
๔. สาเหตุที่เสด็จมาปรีณิพพานที่กรุงกุสินารา
๕. ประเภทของสัมมาสัมพุทธเจดีย์
๖. สิ่งเวชนียสถาน ๔ ตำบล

บทที่ ๑ ทรงบำเพ็ญพุทธกิจในแคว้นมคธ

ปริเฉทที่ ๙ ทรงบำเพ็ญพุทธกิจในแคว้นมคธ

๑. ประทานการอุปสมบทแก่พระมหากัสสปะ

พระมหากัสสปะ ก่อนบวชมีชื่อว่า ปิปลิ เป็นบุตรชายของกบิลพราหมณ์ในหมู่บ้านมหาติตถะ แคว้นมคธ แต่งงานเมื่ออายุ ๒๐ ปี กับนางภัททกาปิลาณีผู้มีอายุ ๑๖ ปี เพื่อหน่วยในการครองเรือน ถือเพศบรรพชิต บวชอุทิศพระอรหันต์ในโลก ได้พบพระพุทธองค์ที่ไคยพิกุลชื่อว่าพุกุตตนิโครธ ระหว่างเมืองราชคฤห์กับเมืองนาลันทา อุปสมบทด้วยวิธีรับโอวาทปฏิบัติคหฬุปสัมปทา(เอหิภิกขุ)

โอวาท ๓ ปีปลิมาณพเมื่อบวชแล้วมีชื่อว่า พระมหากัสสปะ เป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการรับโอวาท ๓ ข้อ คือ

๑. กัสสปะ เธอพึงศึกษาว่า เราจักเข้าไปตั้งความละเอียด และความยำเกรงไว้ในภิกษุทั้งที่เป็นผู้เฒ่า ผู้ใหม่ และผู้ปานกลาง อย่างแรงกล้า

๒. เราจักพึงธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยกุศลเราจักเจียหุฟังธรรมและพิจารณาเนื้อความแห่งธรรมนั้น

๓. เราจักไม่ละกายคตาสติที่ไปในกาย คือพิจารณากายเป็น อารมณ

สำเร็จเป็นพระอรหันต์วันที่ ๘ หลังรับโอวาท เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายด้านถือธุดงค์ และท่านเป็นประธานในการสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑

๒. มหาสันนิบาตแห่งพระสาวก

โอวาทปาฏิโมกข์

พระพุทธองค์ทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์อันเป็นอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูป ที่มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมายหลังจากตรัสรู้แล้ว ๙ เดือนที่วัดเวฬุวัน กรุงราชคฤห์ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ (มาฆบูชา) เรียกว่า จาตุรงคสันนิบาต คือ การประชุมที่ประกอบด้วยองค์ ๔

๑. ตรงกับวันเพ็ญเดือน ๓

๒. พระภิกษุ ๑,๒๕๐ รูป มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย

๓. พระภิกษุล้วนเป็นพระชีวกาสนพได้อภิญญา

๔. พระภิกษุล้วนเป็นเอหิภิกขุอุปสัมปทา

ความย่อโอวาทปาฏิโมกข์

๑. การไม่ทำความชั่วทั้งปวง (สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง)

๒. การทำความดีให้ถึงพร้อม (กุสะลัสสุปะสัมปะทา)

๓. การทำจิตใจให้ผ่องใส (สะจิตตะปะริโยทะปะนัง)เสนาสนะ ๕ ที่ทรงอนุญาตให้รับ

๓. ทรงอนุญาตเสนาสนะ

เศรษฐีชื่อว่า ราชคหะ เห็นพระภิกษุแล้วมีจิตศรัทธา ต้องการสร้างวิหารถวายพระภิกษุสงฆ์ พระพุทธองค์ทรงอนุญาตเสนาสนะ ๕ ชนิด

๑. วิหาร ได้แก่ ภูมิหลังคา มีปีกสองข้างอย่างปกติ
๒. อัศมโยค ได้แก่ ภูมิUNGชีกเดียว (เพิงหมาแหงน) ๓. ปราสาท ได้แก่ ภูมิหลายชั้น
๔. หัมมียะ ได้แก่ ภูมิหลังคาตัด มีหลังคาพระจันทร์ส่องถึงใต้หรือกระโจม
๕. คูหา ได้แก่ ถ้ำตามภูเขาต่างๆ

เศรษฐีจึงสร้างวิหาร ๖๐ หลังเสร็จภายในวันเดียว ถวายพระพุทธองค์และคณะสงฆ์ผู้ตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา

พระสารีบุตรบวชให้กับบราหฺมณเป็นคนแรก มีเรื่องย่อว่า มีบราหฺมณแก่ตกยากชื่อว่า ราชะ อาศัยอยู่ในวัดเวฬุวัน มีความ ศรัทธาอยากบวชไม่มีใครบวชให้ พระพุทธองค์ประชุมสงฆ์ตรัสถามว่า ใครระลึกถึงคุณของบราหฺมณได้บ้าง พระสารีบุตรนึกได้ว่า บราหฺมณเคยถวายข้าวหนึ่งทัพพี ทรงอนุญาตให้พระสารีบุตรเป็นพระอุปสมบทบวชให้ด้วยวิธีผู้ตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา วิธีการบวช แบบนี้ใช้มาจนถึงทุกวันนี้ และทรงยกเลิกวิธีบวชด้วยไตรสรณคมณ์ จำนวนสงฆ์ที่อุปสมบทด้วยวิธีผู้ตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา

๑. ในปัจฉิมชนบท ๕ รูป
๒. ในมัชฌิมชนบท ๑๐ รูป

๔. ทรงอนุญาตให้สงฆ์เป็นใหญ่ในกิจพระศาสนา

อุปสมบท ๓ วิธี

๑. เอหิภิกขุอุปสัมปทา พระพุทธองค์ทรงบวชให้
๒. ติสรณคณูปสัมปทา ทรงอนุญาตให้พระสาวกบวชให้
๓. ผู้ตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา ทรงอนุญาตให้สงฆ์เป็นใหญ่ ในการบวช

๕. ทรงแสดงธรรมเรื่องทศ ๖

ทศ ๖

พระพุทธองค์ทรงแสดงเรื่องทศ ๖ แก่สังคาลกมาณพ ชาวเมืองราชคฤห์ ผู้มีผ้าเปียก ผมเปียก ไร้วทศทั้ง ๖ ตามคำของพ่อก่อนที่พ่อจะตาย ทรงแนะนำวิธีใหม่ที่ถูกต้องตามอริยวินัย คือ ละกรรมกิเลส ๔ อคติ ๔ อบายมุข ๖ และวิธีการปฏิบัติตัวต่อทศทั้ง ๖ ที่ถูกต้อง

๖. ทรงแสดงธรรมเรื่องเทวดาพลี

วิธีทำเทวดาพลี

สุนิธพราหฺมณและวัสสการพราหฺมณสร้างเมืองใหม่ชื่อว่า ปาฏลีบุตร ในหมู่บ้านปาฏลีคาม เทวดาเป็นจำนวนมากหวงแหนพื้นที่ที่กำลังสร้างเมืองใหม่ พราหฺมณนิมนต์พระพุทธองค์ไปเสวย ภัตตาหารที่เมืองใหม่ ทรงแนะนำให้ทำบุญด้วยการบริจาคทานแก่ผู้มีศีล แล้วอุทิศให้แก่เทวดาแทนการสังเวยแบบพวกพราหฺมณ

ปัญหาและเฉลยพุทธประวัติ / บทที่ ๑ ทรงบำเพ็ญพุทธกิจในแคว้นมคธ

๑. ขณะประทับอยู่ที่ต้นพทุตตนิโครธ พระพุทธองค์ทรงประทานโอวาท ๓ ข้อแก่ใคร ?

- ก. ปิณฑิมาณพ   ข. อุปลิสสมาณพ
ค. โกลิตมาณพ   ง. อชิตมาณพ

๒. ภรรยาของปิณฑิมาณพมีนามว่าอย่างไร ?

- ก. ยโสธรา   ข. ปชาบดี
ค. กีสาคอตมี   ง. ภัททกาปิลานี

๓. พระพุทธเจ้าทรงแสดงวิธีไหว้ทิศทั้ง ๖ แก่ใคร ?

- ก. สุภมาณพ   ข. สิงคาลกมาณพ
ค. นันทมาณพ   ง. โกลิตมาณพ

๔. ผู้ที่ออกบวชอุทิศพระอรหันต์ในโลกคือใคร ?

- ก. อุปลิสสปริพาชก   ข. โกลิตปริพาชก
ค. อชิตมาณพ   ง. ปิณฑิมาณพ

๕. พระมหากัสสปะพบพระพุทธเจ้า ณ ที่ใด ?

- ก. พทุตตนิโครธ   ข. ศรีมหาโพธิ์
ค. มัจฉลินี   ง. ราชายตนะ

๖. “ไม่ชงวงเข้าไปสู่ตระกูล” หมายความว่าอย่างไร ?

- ก. ไม่ถือตัวเข้าไปสู่ตระกูล
ข. ไม่โอ้อวดเข้าไปสู่ตระกูล
ค. ไม่ได้แย่งเข้าไปสู่ตระกูล
ง. ไม่ยกตนข่มท่านเข้าไปสู่ตระกูล

๗. โอวาทปาฏิโมกข์ พระองค์ทรงแสดงที่ไหน ?

- ก. เวฬุวนาราม   ข. นิโครธาราม
ค. โขสิตาราม   ง. เขตวันมหาวิหาร

๘. การบวชที่พระพุทธเจ้าประทานด้วยพระองค์เอง คือวิธีใด ?

- ก. ติสรณคมนุปสัมปทา   ข. เอหิภิกขุอุปสัมปทา
ค. ญัตติจตุตถกรรม   ง. ถูกทุกข้อ

๙. พระสาวกองค์ใดถือว่าเป็นยอดกตัญญู ?

- ก. พระมหากัสสปะ   ข. พระมหาโมคคัลลานะ
ค. พระสารีบุตร   ง. พระอัสสชิ

๑๐. พระพุทธองค์ทรงแสดงหลักธรรมอะไรในวันจาตุรงคสันนิบาต ?

- ก. พระอภิธรรม   ข. โอวาทปาฏิโมกข์
ข. อริยธรรม   ง. วิมุตติธรรม

๑๑. ปิณฑิมาณพบวชแล้ว ภายหลังนิยมเรียกท่านว่าอย่างไร ?

- ก. สุภัททะ   ข. อุปลิสสะ
ค. มหากัสสปะ   ง. สารีบุตร

๑๒. วันจาตุรงคสันนิบาตพระพุทธองค์ทรงแสดงหลักธรรมอะไร ?

- ก. พระอภิธรรม   ข. โอวาทปาฏิโมกข์
ค. อริยธรรม   ง. วิมุตติธรรม

๑๓. พระอุปัชฌาย์รูปแรกที่ให้กุลบุตรบวชด้วยวิธี ญัตติจตุตถกรรม คือใคร ?

- ก. พระมหาโมคคัลลานะ   ข. พระสารีบุตร
ค. พระอานนท์   ง. พระพุทธเจ้า

๑๔. พระพุทธองค์ทรงยกย่องพระสาวกรูปใดว่ามีธรรมเป็นเครื่องอยู่เสมอด้วยพระองค์ ?

- ก. พระอัญญาโกณฑัญญะ   ข. พระอานนท์
ค. พระมหากัสสปะ   ง. พระอุบาลี

๑๕. ผู้ได้รับอุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรมองค์แรก คือใคร ?

- ก. พระราธะ   ข. พระโมฆราช
ค. พระสาครตะ   ง. พระกิมพิละ

เฉลย

๑. ก ๒. ง ๓. ข ๔. ง ๕. ก ๖. ก ๗. ก ๘. ข ๙. ค ๑๐. ข ๑๑. ค ๑๒. ข ๑๓. ข ๑๔. ค ๑๕. ก

บทที่ ๒ เสด็จไปแคว้นสักกะ ปรีเฉพที่ ๑๐ เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์

๑. เสด็จกลับกรุงกบิลพัสดุ์

โปรดพระญาติ

พระเจ้าสุทโธทนะทรงทราบข่าวว่า พระมหาบุรุษได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ ทรงประกาศพระศาสนา ประทับอยู่ที่วัดเวฬุวัน เมืองราชคฤห์ ส่งอำมาตย์ไป ๙ ครั้ง ๆ ละ ๑,๐๐๐ คน ไปทูลอาราธนาเสด็จกลับเมือง กบิลพัสดุ์ ทั้งหมดฟังธรรมแล้วบรรลุเป็นพระอรหันต์ทูลขอบวช ไม่มีใครกลับมาราบทูลข่าวสารให้ทรงทราบ ส่งกาฬทายีอำมาตย์ไปเป็นครั้งที่ ๑๐ เมื่อเข้าเฝ้าฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้วทั้งหมดได้บรรลุธรรมเป็นพระ อรหันต์จึงทูลขอบวช เมื่อถึงเวลาอันสมควรกราบทูลเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ ในวันเพ็ญเดือน ๔ พระพุทธองค์เสด็จ ไปเมืองกบิลพัสดุ์พร้อมหมู่สงฆ์ ๒๐,๐๐๐ รูปจากเมืองราชคฤห์ถึงเมืองกบิลพัสดุ์ มีระยะทาง ๖๐ โยชน์ ทรงเสด็จ พระดำเนินวันละ ๑ โยชน์ สิ้นเวลา ๒ เดือน ถึงเมืองกบิลพัสดุ์ ตามคำอาราธนาของพระกาฬทายี ทรงประทับอยู่ที่ นิโครธาราม

ฝนโบกขรพรรษ

พวกเจ้าศากยะมีมานะถือตัวจัด ไม่มีใครแสดงความเคารพพระพุทธองค์ ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์อยู่กลาง อากาศเหมือนเกลียว ฝนให้ตกลงบนพระเศียรของเจ้าศากยะทั้งหลาย พระเจ้าสุทโธทนะ เห็นอัศจรรย์จึงไหว้พระ พุทธองค์เป็นครั้งที่ ๓ ทรงแสดงเวสสันดร-ชาดก ฝนโบกขรพรรษมีลักษณะเป็นสีแดง ได้ตกลงท่ามกลางหมู่ญาติ ถ้าใครปรารถนาให้เปียกจึงจะเปียก หากไม่ปรารถนาให้เปียกก็ไม่เปียกเหมือนหยาดน้ำตกลงบนใบบัว

๒. ทรงโปรดพระพุทธรูปิตา

พุทธรูปิตาบรรลุนิพพาน

วันรุ่งขึ้นพระพุทธองค์เสด็จบิณฑบาตในเมืองราชคฤห์ พระเจ้าสุทโธทนะทราบข่าว ละอวยพระทัยยิ่งนักรีบ เสด็จไปห้ามทรง ตรัสคาถาเป็นเครื่องเตือนใจสมณะว่า “ไม่พึงประมาทในบิณฑบาต พึงประพฤติธรรมให้สุจริต ไม่ พึงประพฤติธรรมให้ทุจริต ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า” พระบิดา ได้บรรลุนิพพานเป็น พระโสดาบันบนถนนนั่นเอง ทรงรับบาตรแล้ว นิมนต์พระพุทธองค์พร้อมด้วยหมู่สงฆ์ฉันภัตตาหารในพระราชวัง ทรงประทับอยู่กรุงกบิลพัสดุ์ ๗ วัน จึงเสด็จกลับกรุงราชคฤห์

๓. เจ้าชายนันทะทรงอุปสมบท

ในวันที่ ๕ นับจากที่เสด็จมาถึงกรุงกบิลพัสดุ์ ในพระราชวังมีพระราชพิธีวิวาห์มงคล ระหว่างเจ้าชาย นันทะ ผู้เป็นพระอนุชาต่างพระมารดา (คือพระนางนางปชาบดีโคตมี) ของพระบรมศาสดา กับเจ้าหญิงชนบท กัลยาณี พระเจ้าสุทโธทนะทูลเชิญพระบรมศาสดาเสด็จมาร่วมงานด้วย เมื่อทรงฉันภัตตาหารเรียบร้อยแล้ว จะ เสด็จกลับ ทรงมอบบาตรให้เจ้าชายนันทะถือตามส่งเสด็จ

เจ้าชายนันทะเสด็จตามออกมา เจ้าหญิงชนบทกัลยาณีทราบเรื่องรีบวิ่งมาทูลเตือนให้เสด็จกลับวัง โดยเร็ว “เจ้าพี่ เสด็จกลับมาเร็วๆ นะเพคะ”

แต่เจ้าชายเสด็จตามพระพุทธองค์ไปไกลเพียงใด พระบรมศาสดาไม่ทรงขอบาตรคืน กระทั่งถึงที่ประทับนอกเมือง พระองค์ตรัสถามพระอนุชาว่า “นันทะ เธอจะบวชไหม”

ตั้งแต่ครั้งทรงพระเยาว์มาด้วยกัน เจ้าชายนันทะทรงรักและเกรงพระทัยพระเชษฐามาโดยตลอด ในครั้งนี้ก็ทำนองเดิม เจ้าชายทรงตอบรับด้วยความเกรงพระทัยว่า "บวช พระเจ้าข้า"

พระบรมศาสดาทรงให้เจ้าชายนันทะอุปสมบทเป็นภิกษุ นับตั้งแต่วันบวชนั้น เจ้าชายไม่ทรงยินดีในเพศบรรพชิตเลย ทรงระลึกถึงแต่พระคู่หมั้นตลอดเวลา ใคร่ทูลขอลาสิกขาอยู่เสมอๆ แต่ทรงเกรงพระทัยพระบรมศาสดา

๔. เจ้าชายราหุลทรงบรรพชา

แต่ด้วยความที่ทรงระลึกถึงผู้เป็นที่รักอย่างเปี่ยมล้น พระนางทรงแอบทอดพระเนตรทางช่องพระแกลในเวลาพระบรมศาสดาเสด็จภิกษาจารผ่าน พระนางทรงชี้ให้พระโอรสราหุลดูพระบรมศาสดาตรัสว่า “นั่นคือ พระบิดาของลูก” เจ้าชายราหุลทอดพระเนตร เห็นแล้วทรงนี้รักพระบรมศาสดายิ่งนัก

พระบรมศาสดาพร้อมด้วยภิกษุติดตามรูปหนึ่งเสด็จยังตำหนักของพระนางยโสธรา พระองค์ตรัสชี้แจงต่อภิกษุที่ติดตามว่า อย่าห้ามปรามถ้าพระนางจะเสด็จเข้าสวมกอดพระบาทของพระองค์กรรมแสง เพราะถ้าถูกห้ามอาจถึงพระทัยวายด้วยความโศก

เมื่อพระองค์เสด็จมาถึง พระนางประคองพระวรกายอันซบผอม พระฉวีวรรณเศร้าหมองออกมาเฝ้า กลิ้งเกลือกพระเศียรแทบพระบาท ทรงพระกรรมแสงแทบสิ้นสมปฤดี

พระพุทธเจ้าทรงปลอมโยนให้สร้างโศก ตรัสถึงพระชาติต่างๆ ในอดีต ซึ่งพระนางทรงเคยเป็นคู่ทุกข์คู่ยากของพระองค์มานับพระชาติไม่ถ้วน เช่นพระชาติที่เคยเป็นกนิษฐ และกนิษฐด้วยกันมา ทรงสรรเสริญความซื่อสัตย์ของพระนาง

พระนางยโสธราเทวีทรงฟังแล้ว ก็สร้างโศกและทรงคลายความเสียพระทัยลง ตั้งพระทัยฟังธรรมด้วยความโสมนัส เมื่อพระบรมศาสดาทรงแสดงธรรมจบ พระนางก็ทรงบรรลุเป็นพระโสดาบัน

เจ้าชายนันทะทรงผนวชแล้วไม่นาน พระนางยโสธราจึงทรงให้เจ้าชายราหุลเสด็จ ไปทูลขอราชสมบัติจากพระบรมศาสดา พระบรมศาสดาทรงใคร่ครวญแล้ว เห็นว่าเจ้าชายควรได้อริยทรัพย์มากกว่าโลกิยทรัพย์ จึงตรัสสั่งพระสารีบุตรให้เป็นพระอุปัชฌาย์บวชให้พระกุมารเป็นสามเณรรูปแรกในพระศาสนา

พระเจ้าสุทโธทนะทรงทราบข่าว เสียพระทัยว่าราชสมบัติไม่มีผู้สืบทอด จึงทูลขอพระพุทธาณุญาตว่าต่อไปภายหน้าหากจะมีการอุปสมบทให้กุลบุตรผู้ใดก็ตาม ขอให้ผู้ปกครองเห็นชอบด้วยก่อน พระบรมศาสดาทรงอนุญาต จึงเป็นธรรมเนียมสืบกันมาทุกวันนี้

เมื่อประทับอยู่ที่กรุงกบิลพัสดุ์พอสมควรแก่เวลา พระบรมศาสดาเสด็จกลับกรุงราชคฤห์ ภิกษุนันทะและสามเณรราหุลตามเสด็จด้วย มีเจ้าชายในราชสกุลทรงออกผนวชตามหลายพระองค์ ทั้งที่บวชด้วยศรัทธาและบวชตามเพื่อน

ปัญหาและเฉลยพุทธประวัติ / บทที่ ๒ เสด็จไปแคว้นสักกะ

๑. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนาคือใคร ?

- ก. สามเณรราหุล ข. สามเณรบัณฑิต
ค. สามเณรสังกัจจายะ ง. สามเณรสุมนะ

๒. ใครทูลอาราธนาพระพุทธเจ้าเสด็จกลับกรุงกบิลพัสดุ์ได้สำเร็จ ?

- ก. กาฬุทายีอำมาตย์ ข. ฉันทนะอำมาตย์
ค. สันตติอำมาตย์ ง. พระอานนท

๓. ในท่ามกลางพระประยูรญาติ พระองค์ทรงแสดงขาดกอะไร ?

- ก. มหาชนกชาดก ข. เวสสันดรชาดก
ค. ภูริทัตชาดก ง. เตมียชาดก

๔. ฝนโบกขรพรรษมีลักษณะอย่างไร ?

- ก. สีแดง ข. สีขาว
ค. สีเหลือง ง. สีเขียว

๕. พระเจ้าสุทโธทนะ เมื่อฟังธรรมจบได้บรรลุธรรมระดับใด ?

- ก. พระโสดาบัน ข. พระสกทาคามี
ค. พระอนาคามี ง. พระอรหันต์

๖. เวสสันดรชาดกพระพุทธองค์ทรงแสดงแก่ใคร

- ก. พระเจ้าพิมพิสาร ข. พระเจ้าปเสนทิโกศล
ค. พระเจ้าสุทโธทนะ ง. พระพุทธมารดา

๗. ในคราวเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ พระประยูรญาตินิมนต์พระพุทธเจ้าประทับที่ใด?

- ก. เวฬุวัน ข. ลัญจิววัน
ค. บุพผาราม ง. นิโครธาราม

๘. ในวันแสดงเวสสันดรชาดกโปรดพระประยูรญาติ เกิดอภินิหารอะไร ?

- ก. แผ่นดินไหว ข. ฝนโบกขรพรรษตก
ค. ดอกมณฑารพตก ง. น้ำหลาก

๙. ใครทูลขอพรว่า ภิกษุไม่พึงให้การอุปสมบทกุลบุตรที่มารดาบิดาไม่อนุญาต ?

- ก. พระพุทธบิดา ข. พระพุทธมารดา
ค. พิมพาเทวี ง. พระนางปชาบดี

๑๐. พระพุทธเจ้าทรงแสดงการเที่ยวบิณฑบาตแก่พระพุทธบิดาว่าเป็นวงศ์อะไร?

- ก. ศากยวงศ์ ข. โกถียวงศ์
ค. พุทธวงศ์ ง. ชัตติยวงศ์

๑๑. พระศาสดาทรงรับสั่งพระสาวกรูปใด ให้บวชพระราหุลกุมาร ?

- ก. พระมหากัสสปะ ข. พระสารีบุตร
ค. พระปุณณมันตานีบุตร ง. พระมหากัจจายนะ

๑๒. พระศาสดาทรงยกย่องพระราหุลว่า เลิศทางไหน ?

- ก. ปรารภความเพียร ข. ธรรมกถึก
ค. ใคร่ต่อการศึกษา ง. ทิพยจักขุ

๑๓. ใครที่ออกบวช โดยไม่คิดจะบวชมาก่อน ?

- ก. ปัญจวัคคีย์ ข. พระสารีบุตร
ค. พระนันทะ ง. ปิปปผลิมาณพ

๑๔. พระสาวกองค์ใดได้รับยกย่องว่า เป็นผู้ใคร่ในการศึกษา ?

- ก. พระอานนท ข. พระสารีบุตร
ค. พระราหุล ง. พระกิมพิละ

๑๕. ธรรมเปรียบด้วยกระจกเงา ที่พระศาสดาตรัสแก่สามเณรราหุล ว่าด้วยเรื่องอะไร ?

- ก. การเสียสละ ข. ความมีเมตตา
ค. การทำงานด้วยปัญญา ง. การไม่กล่าวเท็จ

๑๖. วิวาท์ลุ่ม เกิดขึ้นแก่พระสาวกรูปใด ?

- ก. พระมหากัสสปะ ข. พระนันทะ
ค. พระอานนท ง. พระอนุรุทธะ

เฉลย

๑. ก ๒. ก ๓. ข ๔. ก ๕. ก ๖. ค ๗. ง ๘. ข ๙. ก ๑๐. ค ๑๑. ข ๑๒. ค ๑๓. ค ๑๔. ค ๑๕. ค ๑๖. ข

บทที่ ๓ เสด็จไปแคว้นโกศล ปริเฉทที่ ๑๑ เสด็จแคว้นโกศล

๑. อนาคติภิกษุเศรษฐีเข้าเฝ้า

แคว้นโกศลตั้งอยู่ในเขตมัธยมชนบท มีเมืองหลวงชื่อว่า สาวัตถิ ปกครองโดยพระเจ้าปเสนทิโกศล มีเศรษฐีอยู่คนหนึ่ง ชื่อว่า สุทัตตะ แต่ชาวเมืองนิยมเรียกว่า อนาคติภิกษุ แปลว่า ผู้มีก้อนข้าวเพื่อคนอนาถาหรือคนไม่มีที่พึ่ง ท่านไปเยี่ยมน้องเขยที่เมืองราชคฤห์ ทราบว่าพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นแล้วไปเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ก่อนถวายภัตตาหารเช้า ณ ป่าสีตวัน ได้ฟังอนุพุทภิภาและอริยสัจ ๔ บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน อาราธนาพระพุทธองค์เสด็จไปจำพรรษาที่เมืองสาวัตถิ

๒. อนาคติภิกษุเศรษฐีถวายวัดเชตวัน วัดพระเชตวัน

อนาคติภิกษุเศรษฐีได้เดินทางล่วงหน้าไปก่อน ชื่อที่ของเจ้าเชตด้วยเงิน ๑๘ โกฏิ (๑ โกฏิ = ๑๐ ล้าน) โดยการใช้เงินปูเต็มพื้นที่ เจ้าเชตจึงยอมขายที่ให้ บริจาคทรัพย์อีก ๑๘ โกฏิสร้างวัดเชตวัน เมื่อสร้างเสร็จแล้วนิมนต์พระพุทธองค์พร้อมสงฆ์หมู่ใหญ่ไปเมืองสาวัตถิ ถวายวัดแด่พระพุทธองค์และสงฆ์ผู้มาจากทิศทั้ง ๔ ทำบุญฉลองวัดด้วยทรัพย์อีก ๑๘ โกฏิ สิ้นเวลา ๙ เดือน เฉพาะวัดเชตวันเศรษฐีได้บริจาคทรัพย์ทั้งสิ้น ๕๔ โกฏิ (๕๔๐ ล้าน) ทรงจำพรรษาอยู่ที่เมืองสาวัตถิ ๒๕ ปี ทรงแสดงธรรมโปรดประชาชนให้เลื่อมใสมั่นคงในพระรัตนตรัยเป็นจำนวนมาก

ปัญหาและเฉลยพุทธประวัติ / บทที่ ๓ เสด็จไปแคว้นโกศล

<p>๑. เมืองใดที่พระพุทธเจ้าทรงจำพรรษาถึง ๒๕ ปี ?</p> <p>ก. พาราณสี ข. เวสาลี</p> <p>ค. สาวัตถิ ง. กุสินารา</p> <p>๒. อนาคติภิกษุเศรษฐีมีชื่อเดิมว่าอะไร ?</p> <p>ก. สุทัตตะ ข. ราชะ</p> <p>ค. อชิตะ ง. ราชคหะ</p> <p>๓. เมืองหลวงของแคว้นโกศลชื่อเดิมว่าอะไร ?</p> <p>ก. ราชคฤห์ ข. สาวัตถิ</p> <p>ค. สาเกต ง. กบิลพัสดุ์</p>	<p>๔. อนาคติภิกษุเศรษฐีถวายพระพุทธองค์ที่ไหน ?</p> <p>ก. สทวน ข. เวฬุคาม</p> <p>ค. ลัมภูจีวัน ง. ลุมพินีวัน</p> <p>๕. อนาคติภิกษุเศรษฐีพบพระพุทธองค์ทรงฟังธรรมะเรื่องอะไร ?</p> <p>ก. อาทิตตปริยายสูตร ข. อนัตตลักขณสูตร</p> <p>ค. อนุพุทภิภาและอริยสัจ ง. สุจริตธรรม</p> <p>๖. ท่านเศรษฐีได้บรรลุธรรมขั้นไหน ?</p> <p>ก. พระโสดาบัน ข. พระสกทาคามี</p> <p>ค. พระอนาคามี ง. พระอรหันต์</p>
--	---

เฉลย

๑. ค   ๒. ก   ๓. ข   ๔. ก   ๕. ค   ๖. ก

๓. เสด็จไปป่ามหาวัน

เสด็จป่ามหาวันประชุมสงฆ์

พระพุทธองค์เสด็จไปยังกุฎาคารศาลाप่ามหาวัน แคว้นวัชชี ตรัสสั่งให้พระอานนท์เรียกประชุมสงฆ์ที่อยู่ในกรุงเวสาลีทั้งหมด ประทับอยู่ที่อุปัฏฐากศาลาโรงฉันทรงแสดงอภิญาเทศธรรม(โพธิปักขิยธรรม ๓๗) มีสติปัญญา ๔ สัมมปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ มรรค ๘) ต่อจากนั้นทรงแสดงสังเวทกถาและอัปมาทธรรม

เสด็จบ้านภัณฑุคาม

พระพุทธองค์เสด็จถึงบ้านภัณฑุคาม ประทับอยู่ที่บ้านนั้น ทรงแสดงอริยธรรม คือธรรมอันประเสริฐ ๔ ประการ มี ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ สิกขาทั้ง ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นปฏิบัตินำแห่งวิมุตติ เป็นแก่นแห่งพระธรรมวินัยจะบรรลุวิมุตติได้ด้วยทำให้ บริบูรณ์ในไตรสิกขา

เสด็จโกคนคร

พระพุทธองค์เสด็จไปบ้านหัตถิคาม อัมพุกคาม ชัมพุกคาม และโกคนคร เสด็จประทับอยู่ ณ อานันทเจดีย์ ทรงแสดงไตรสิกขาและมหาประเทศ ๔ ประการ เพื่อเป็นเครื่องวินิจฉัยพระธรรมวินัย

๔. นายจุนทะถวายปัจจัยมบิลทบาท

เสด็จปาวานคร

พระพุทธองค์เสด็จไปเมืองปาวา แคว้นมัลละ ประทับอยู่ที่ อัมพวันสวนมะม่วงของนายจุนทะ กัมมารบุตร นายจุนทะนิมนต์ไปเสวยที่บ้าน วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ เสด็จไปบ้านนายจุนทะพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ นายจุนทะถวายสุกรมัททวะ ต่อมาทรงอาพาธกล้าประชวรลงพระโลหิต ทรงมีสติสัมปชัญญะอดกลั้นเวทนานั้นด้วยอริवासันขันติ

๕. เสด็จไปกรุงกุสินารา

สันติวิหารธรรม

พระพุทธองค์เสด็จไปเมืองกุสินารา แคว้นมัลละ ระหว่างทาง ทรงพักที่ไต้ต้นไม้ พระอานนท์ตักน้ำมาถวาย ขณะนั้นปุกกุสะโอรส มัลลกะชัตริย์ เป็นศิษย์ของอาฬารดาบสเดินทางไปเมืองกุสินารา เข้าไปเฝ้า ทรงแสดงสันติวิหารธรรม มีจิตศรัทธาน้อมถวายผ้าสังคิวรรณ ๑ คู่ พระองค์รับ ๑ ผืน และให้ถวายพระอานนท์ ๑ ผืน

ผิวกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าส่องไสยถึง ๒ เวลา

เมื่อพระองค์ทรงครองผ้าสังคิวรรณ พระอานนท์กราบทูลว่า พระฉวีวรรณของพระตถาคตส่องไสยถึงนักพระองค์ตรัสว่าผิวกายของตถาคตส่องไสยถึงนักใน ๒ กาล คือ

๑. ในเวลาที่จะตรัสรู้
๒. ในเวลาที่จะปรินิพพาน

บิณฑบาตมีอันนิสงส์มาก ๒ ครั้ง

พระพุทธองค์ตรัสกับพระอานนทว่าใคร ๆ อย่าทำความเดือนร้อนให้นายจุนทะเลยว่า เสวยภัตตาหารของนายจุนทะแล้วปรินิพพาน เพราะบิณฑบาตที่มีอันนิสงส์มากมีผลมากมี ๒ ครั้ง คือ

๑. บิณฑบาตที่เสวยแล้วได้ตรัสรู้ (นางสุชาดาถวาย)
๒. บิณฑบาตที่เสวยแล้วปรินิพพาน (นายจุนทะถวาย)

๖. บรรทมอนุฐานไสยา

บรรทมอนุฐานไสยาสน์

พระพุทธองค์เสด็จข้ามแม่น้ำหิรัญญูตีไปถึงสวนสาละ เขตกรุงกุสินาราของพวกมัลลกษัตริย์ ตรัสสั่งให้พระอานนทปูลาดเตียง หันพระเศียรไปทางทิศอุดรระหว่างต้นสาละทั้งคู่ ทรงบรรทมสี่-ไสยาสน์ตะแคงขวา มีสติสัมปชัญญะเป็นการบรรทมครั้งสุดท้าย โดยไม่คิดจะลุกขึ้นอีก เรียกว่า อนุฐานไสยาสน์

ทรงปรารภสักการบูชา

ไม้สาละออกดอกนอกฤดูกาล ดอกมณฑาทิพย์ จมไม้จันทน์ทิพย์ตกลงจากอากาศ ดนตรีทิพย์ต่าง ๆ บันลือลั่นในอากาศเพื่อบูชา พระพุทธองค์ไม่ทรงสรรเสริญการบูชาด้วยอามิส แต่ทรงสรรเสริญ การปฏิบัติบูชาว่าเป็นการบูชาอย่างยิ่ง

พระอุปวาณเถระ

พระอุปวาณเถระยืนถวายงานพัดอยู่เฉพาะพระพักตร์ พระองค์ตรัสให้หลีกไปเสีย เพราะเทวดาในหมื่นโลกธาตุมารประชุมกันที่ศาลาโนทยานโดยรอบ ๑๒ โยชน์ มาเพื่อต้องการเห็นพระพุทธองค์แต่พระอุปวาณเถระยืนบังอยู่ข้างหน้า

สังเวชนียสถาน

พระพุทธองค์ทรงตรัสกับพระอานนทถึงสถานที่ ๔ ตำบลเป็นที่ควรดูควรเห็นควรให้เกิดความปีติใจแก่กุลบุตรผู้มีศรัทธา เมื่อพระพุทธองค์ทรงปรินิพพานแล้ว คือ

๑. สถานที่ประสูติ (ลุมพินีวัน)
๒. สถานที่ตรัสรู้ (อรุเวลาเสนานิคม) ปัจจุบันเรียก พุทธคยา
๓. สถานที่แสดงปฐมเทศนา (ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน)
๔. สถานที่ปรินิพพาน (ศาลาโนทยาน)

และบุคคลที่เกี่ยวไปในสถานที่ ๔ ตำบลด้วยจิตเลื่อมใส เมื่อตายไปแล้วมีสุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไป

๗. วิธีปฏิบัติต่อพระพุทธสรีระ

วิธีปฏิบัติต่อสตรีย

พระอานนททูลถามวิธีปฏิบัติต่อสตรียทั้งหลาย ทรงตรัสให้ปฏิบัติอย่างนี้

๑. อย่าดู อย่าเห็น เป็นการดี
๒. ถ้าจำเป็นต้องดู ต้องเห็น อย่าพูดด้วยเป็นการดี
๓. ถ้าจำเป็นต้องพูดด้วย ควรพูดคำเป็นธรรม ฟังตั้งสติให้ดี

วิธีปฏิบัติต่อพุทธสรีระ

พระอานนท์ทูลถามถึงวิธีปฏิบัติในพระสรีระของพระองค์ทรงตรัสว่า พวกภิกษุอย่าชวนขวายนวชาสรีระของพระตถาคตเลย จงทำความเพียรมุ่งต่อที่สุตพรหมจรรย์ทุกอริยาบถเถิด กษัตริย์เป็น ต้นผู้มีจิตศรัทธามีอยู่ พวกเขাজักทำการบูชาตนเอง ทรงตรัสให้ทำเช่นเดียวกับสรีระของพระเจ้าจักรพรรดิราชา คือ ห่อด้วยผ้าไหมซับด้วยสำลี ๕๐๐ คู่ เชิญลงในรางเหล็กที่เต็มด้วยน้ำมันมีฝาเหล็กครอบ ทำจิตกาธารด้วยไม้หอม ถวายพระเพลิงเสร็จแล้วเก็บพระอัฐิตามบรรจุไว้ที่ทางใหญ่ ๔ แพร่ง

อุปารหบุคคล

พระพุทธองค์ตรัสถึงอุปารหบุคคล คือบุคคลที่ควรสร้างสถูป หรือเจดีย์ไว้เคารพสักการะ ๔ จำพวกคือ

๑. พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า
๓. พระอรหันตสาวก
๔. พระเจ้าจักรพรรดิราชา

๘. ประทานพระโอวาทแก่พระอานนท์

ประทานโอวาทแก่พระอานนท์

พระอานนท์หลีกไปยืนเหนี่ยวสลักเพชรวิหารร้องไห้ด้วยคิดว่าตัวเองยังเป็นเสขบุคคลอยู่ พระพุทธองค์จักปรินิพพานเสียแล้ว ทรงตรัสเรียกให้มาเข้าเฝ้าตรัสว่า “อานนท์อย่าเสียใจไปเลย การพลัดพรากจากของเป็นที่รักของที่ชอบใจเป็นของธรรมดา สังขารไม่เที่ยง เธอได้อุปัฏฐากพระตถาคตด้วยกายกรรม วาจกรรมและมโนกรรมอันประกอบด้วยเมตตา เธอเป็นผู้มีบุญ จงประกอบความ เพียร จักเป็นผู้ไม่มีอาสวะโดยฉับพลัน”

ตรัสสรรเสริญพระอานนท์

ตรัสสรรเสริญพระอานนท์ในท่ามกลางสงฆ์ว่า “ภิกษุผู้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้าที่มีมาในอดีตและจะมีในอนาคต อย่างยิ่งก็เพียงพระอานนท์ พระอานนท์เป็นบัณฑิตผู้รู้กาลที่ควรจะให้พุทธบริษัทเข้าเฝ้า” แล้วตรัสข้ออัศจรรย์ของพระอานนท์ ๔ ประการ คือ “บริษัท ๔ ต้องการเห็นพระอานนท์ ๑ ยินดีที่ได้เห็น ๑ ยินดีในธรรมที่แสดง ๑ ไม่อ้อมในธรรมที่แสดง ๑ ทั้ง ๔ ข้อนี้ มีอยู่ในพระเจ้าจักรพรรดิราชาเหมือนกัน”

๙. ตรัสถึงกรุงกุสินารา

เมืองกุสินารา

พระอานนท์กราบทูลขอให้เสด็จไปปรินิพพานที่เมืองใหญ่ ๆ มีเมืองราชคฤห์เป็นต้น ไม่ควรปรินิพพานในเมืองเล็ก ๆ อย่างกุสินารา ทรงตรัสห้ามว่า อานนท์อย่าได้กล่าวอย่างนั้น เมืองกุสินาราในอดีตชื่อว่า กุสาวดี มีพระเจ้าจักรพรรดิราชาพระนามว่าสุทิสสนะปกครอง เป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรือง ไม่เจียบจากเสียงทั้ง ๑๐ ทั้งกลางวันและกลางคืน คือ เสียงช้าง ๑ เสียงม้า ๑ เสียงรถ ๑ เสียงกลอง ๑ เสียงตะโพน ๑ เสียงพิณ ๑ เสียงกังสดาล ๑ เสียงขบร้อง ๑ เสียงสังข์ ๑ เสียงชวนกันบริโภคอาหาร ๑

แจ้งข่าวปริณิพพาน

พระพุทธองค์ตรัสให้พระอานนท์ไปแจ้งข่าวการปริณิพพาน แก่พวกมัลลกะศัตรีย์ ท่านเข้าไปแจ้งข่าวในที่ประชุมสันธุการ พวกกษัตริย์พร้อมทั้งพระโอรสพระสุนิสา และประชาชนเป็นต้น เสด็จไปอุทยานสาละวัน พระอานนท์จัดให้เข้าเฝ้าตามลำดับสกุลวงศ์ เสร็จในปฐมยาม

๑๐. ทรงโปรดสุภทัตทปริพาชก

สาวกองค์สุดท้าย

สุภทัตทปริพาชก เป็นชาวเมืองกุสินาราได้ขอเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระอานนท์ห้ามไว้ถึง ๓ ครั้ง ทรงได้สดับเสียงห้าม จึงตรัสให้เข้าเฝ้าทูลถามปัญหาทรงแสดงธรรมให้ฟังว่า ทางสายกลางคือมรรค มีองค์ ๘ มีในศาสนาใด ศาสนานั้นย่อมมีสมณะที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ศาสนาใด ไม่มีมรรคมืดองค์ ๘ ศาสนานั้นย่อมไม่มีสมณะที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ถ้าพระภิกษุยังปฏิบัติดีปฏิบัติชอบโลกก็ไม่สูญเปล่าจากพระอรหันต์ สุภทัตทะศรัทธาทูลขอบวช พระองค์ให้พระอานนท์ พาสุภทัตทไปบรรพชาแล้วพามาเข้าเฝ้าอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ทรงตรัสบอกกัมมัญฐาน ท่านบำเพ็ญเพียรสำเร็จเป็นพระอรหันต์ในคืนนั้นนั่นเอง เป็นปัจฉิมสาวก คือสาวกองค์สุดท้าย

หมายเหตุ สมณะที่ ๑ พระโสดาบัน

สมณะที่ ๒ พระสกทาคามี

สมณะที่ ๓ พระอนาคามี

สมณะที่ ๔ พระอรหันต์

๑๑. ประทานพระโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์

ประทานโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์

พระพุทธองค์ตรัสประทานโอวาทให้แก่ภิกษุสงฆ์โดยตรัสเรียกชื่อพระอานนท์ว่า “อานนท์พวกเธออย่าคิดว่าพระศาสดาของพวกเราไม่มี พวกเธอไม่ฟังคิดอย่างนั้น ธรรมก็ดี วินัยก็ดี อันใดอันเราแสดงแล้ว ได้บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย ธรรมและวินัยนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา” และทรงตรัสให้ภิกษุเรียกชื่อกันตามกันแต่หรืออาวุโส ภิกษุผู้แก่กว่าเรียกภิกษุผู้อ่อนกว่าตนโดยชื่อหรือใช้คำว่า อาวุโส ภิกษุผู้อ่อนกว่าควรเรียกภิกษุผู้แก่กว่าด้วยคำว่า ภันเตพรหมทัณฑ์

พระพุทธองค์ตรัสกับอานนท์ว่า “ถ้าสงฆ์ปรารถนาถอนสิกขาบทเล็กน้อยเสียบ้างจงถอนเถิด โดยกาลล่วงไปแห่งเราสงฆ์พึงลงพรหมทัณฑ์แก่ฉันนะภิกษุ คือฉันนะปรารถนาเจรจาใด พึงเจรจาคำนั้น ภิกษุไม่พึงว่าไม่ฟังโอวาท ไม่ฟังสั่งสอน”

ปัจฉิมโอวาท

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอทั้งหลายว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงยังกิจทั้งปวง ที่เป็นประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด” (อัปมาทธรรม)

๑๒. ปรีนิพพาน

ปรีนิพพาน

ต่อจากนั้นพระพุทธองค์มีได้ตรัสอะไรอีกเลย ทรงเข้าอนุปุพพ- วิหารสมาบัติทั้ง ๙ โดยอนุโลมและ ปฏิโลม ทรงเข้าสมาบัติถอยกลับจนถึงปฐมฌาน ออกจากปฐมฌานเข้าสมาบัติตามลำดับจน ถึงจตุตถฌาน เมื่อ ออกจากจตุตถฌานแล้ว ทรงปรีนิพพานในปัจฉิมยามแห่งราตรี วิสาขบูชา เมื่อพระชนมายุได้ ๘๐ พรรษา ที่ป่าไม้ สาละ เมืองกุสินารา หันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันตก เหนือพระแท่นปรีนิพพานไสยาสน์ มีพระสาวกผู้ใหญ่ ๒ รูปเป็นประธานคือ พระอนุรุทธะและพระอานนท์

กล่าวสังเวคกถา

เมื่อพระพุทธองค์ปรีนิพพานแล้วได้เกิดแผ่นดินไหว กลองทิพย์ ก็บันลือขึ้น ขณะนั้นมีเทวดาและมนุษย์ กล่าวสังเวคกถา ๔ ทำน คือท้าวสหัมบดีพรหม ท้าวสักกเทวราช พระอนุรุทธะ และพระอานนท์เป็นคนสุดท้าย

แจ้งข่าวปรีนิพพาน

ตลอดราตรีนั้นพระอนุรุทธะกับพระอานนท์แสดงธรรมโปรด พุทธบริษัทให้คลายความเสียใจ พอสว่าง พระอนุรุทธะให้พระอานนท์ไปแจ้งข่าวการปรีนิพพานแก่พวкмัลลกษัตริย์ที่สัณฐาคาร ทรงสั่งให้ประกาศแจ้งข่าว พระนครตระเตรียมดอกไม้ของหอม เครื่องดนตรีและผ้า ๕๐๐ ผืน ไปยังศาลวัน เพื่อบูชาพระสรีระของ พระพุทธ องค์

มกุฎพันธเจดีย์

พวкмัลลกษัตริย์ ๘ องค์ อัญเชิญพระบรมศพเข้าไปทางประตูทิศเหนือ เข้าไปท่ามกลางพระนครออก ทางประตูทิศตะวันออก ถวายพระเพลิงพระบรมศพ ณ มกุฎพันธเจดีย์ ขณะนั้นดอกมณฑาทิพย์ เทวดา บันดาลให้ตกลงมาเพื่อเป็นพุทธบูชาทั่วกรุงกุสินาราสูงประมาณเข้า เมื่อเคลื่อนพระบรมศพไปเรียบ ร้อยแล้ว พระอานนท์จึงบอกวิธีปฏิบัติต่อพระบรมศพตามที่ได้ฟังมาเฉพาะพระพักตร์ของพระพุทธองค์ อัญเชิญพระบรม ศพขึ้นบนจิตกาธานเตรียมถวายพระเพลิง

ปัญหาและเฉลยพุทธประวัติ / บทที่ ๔ ปัจฉิมโพธิกาล

๑. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานที่เมืองใด ?

- ก. เมืองปาวา   ข. เมืองพาราณสี
ค. เมืองปาฏลีบุตร   ง. เมืองกุสินารา

๒. พระอานนท์ถามพระเถระรูปใด จึงรู้ว่าพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ?

- ก. พระมหากัสสปะ   ข. พระอนุรุทธะ
ค. พระอุบาลี   ง. พระสุภัททะ

๓. ใครเป็นผู้ถวายบิณฑบาตครั้งสุดท้ายแก่พระพุทธเจ้า?

- ก. วิสาขมหาอุบาสิกา   ข. อนาถบิณฑิกเศรษฐี
ค. นางสุชาดา   ง. นายจุนทะ

๔. พระพุทธเจ้าทรงปลงอายุสังขารที่หมู่บ้านอะไร ?

- ก. เวฬุคาม   ข. กัลลวาลมุตตคาม
ค. ภัณฑุคาม   ง. นาลันทา

๕. ในคราวเสด็จปรินิพพาน พระพุทธเจ้าทรงมีพระชนมายุเท่าไร ?

- ก. ๖๐ ปี   ข. ๗๐ ปี
ค. ๘๐ ปี   ง. ๙๐ ปี

๖. ปัจฉิมโอวาท พระพุทธเจ้าทรงแสดงเกี่ยวกับอะไร ?

- ก. ความไม่ประมาท   ข. ความเพียร
ค. ความทุกข์   ง. ความสามัคคี

๗. ใครเป็นพระสาวกองค์สุดท้าย ?

- ก. อุปกาชีวก   ข. โกณฑิปริพาชก
ค. สุภัททวุฑฒบรพชิต   ง. สุภัททปริพาชก

๘. ก่อนเสด็จปรินิพพาน พระพุทธเจ้าทรงตั้งใครเป็นศาสดา ?

- ก. พระอานนท์   ข. พระมหากัสสปะ
ค. พระไตรปิฎก   ง. พระธรรมวินัย

๙. พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพุทธกิจอยู่ที่พรรษา จึงปรินิพพาน ?

- ก. ๒๙ พรรษา   ข. ๔๕ พรรษา
ค. ๖๕ พรรษา   ง. ๘๐ พรรษา

๑๐. ข้อใด ไม่จัดเข้าในสังเวชนียสถาน ๔ ตำบล ?

- ก. สถานที่ประสูติ   ข. สถานที่ตรัสรู้
ค. สถานที่ปลงอายุสังขาร   ง. สถานที่ปรินิพพาน

๑๑. พระพุทธเจ้าทรงจำพรรษาสุดท้าย ณ สถานที่ใด ?

- ก. นาลันทา   ข. เวฬุคาม
ค. เวฬุวัน   ง. กุสินารา

๑๒. พระพุทธเจ้าทรงปลงอายุสังขาร ณ สถานที่ใด ?

- ก. ชาติเจดีย์   ข. อนิมิสเจดีย์
ค. รัตนฆรเจดีย์   ง. ปาวาลเจดีย์

๑๓. คำว่า “ปลงอายุสังขาร” หมายถึงอะไร ?

- ก. การรู้ตัวว่าต้องตาย   ข. การตั้งใจที่จะปรินิพพาน
ค. การต่ออายุสังขาร   ง. การบอกลาชีวิต

๑๔. ตามพุทธประวัติ เหตุให้เกิดแผ่นดินไหว มีกี่อย่าง ?

- ก. ๕ อย่าง   ข. ๖ อย่าง
ค. ๗ อย่าง   ง. ๘ อย่าง

๑๕. พรหมทัณฑ์ พระพุทธองค์ตรัสให้ลงโทษแก่ใคร ?

- ก. พระฉันทะ   ข. พระยสะ
ค. พระอนุรุทธะ   ง. พระราธะ

เฉลย ๑. ง ๒. ข ๓. ง ๔. ก ๕. ค ๖. ก ๗. ง ๘. ง ๙. ข ๑๐. ค
๑๑. ข ๑๒. ง ๑๓. ข ๑๔. ง ๑๕. ก

บทที่ ๕ ถวายพระเพลิงพระพุทธรีระ

๑. พิธีถวายพระเพลิงพระพุทธรีระ

ถวายพระเพลิง

พวกมัลลปาโมกข์ ๔ คนนำไฟเข้าไปจุดทั้ง ๔ ทิศ ไฟไม่ติด จึงถามพระอนุรุทธะ ทราบว่าพวกเทวดารอพระมหากัสสปะมาถวาย บังคมพระบาทของพระพุทธรองค์ก่อน พระมหากัสสปะและพระภิกษุ ๕๐๐ รูป เดินทางจากปาวานคร มาสู่เมืองกุสินารา เห็นอาชีวก ถีอดอกมณฑารพจึงเข้าไปถาม ทราบข่าวว่าพระพุทธรองค์ปรินิพพานได้ ๗ วันแล้ว วันนี้เป็นวันที่ ๘ จะถวายพระเพลิง พระภิกษุที่ยังไม่หมดกิเลสร้องไห้เสียใจ ส่วนที่หมดกิเลสแล้วอดกลั้นด้วย ธรรมสังเวช พระแกรูปหนึ่งชื่อสุภัททะได้กล่าวจ้วงจาบพระพุทธรองค์ พระมหากัสสปะได้ฟังคำพูดนั้นคิดจะยกขึ้นเป็นอธิกรณ์ทำนาคกรรม แต่เห็นว่ายังไม่สมควร ท่านพาคณะเดินทางไปยังกุสินาราเมื่อถึงมกุฏพันธเจดีย์แล้ว ประนมมือเวียนประทักษิณพระบรมศพ ๓ รอบ ถวายบังคมพระบาทด้วยเศียรเกล้า ภิกษุ ๕๐๐ รูปก็ทำเช่นนั้น พอท่านถอยออกมาเพลิงทิพย์ก็ลุกโผลงขึ้น

๒. แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

พระบรมสารีริกธาตุ

เมื่อเพลิงทิพย์ดับลงแล้ว คงเหลือแต่สิ่งที่เพลิงไม่ไหม้อยู่ ๕ อย่าง คือ พระอัฐิ พระโลมา พระนขา พระทันตา และผ้าคู่หนึ่ง ส่วนพระบรมสารีริกธาตุที่เหลือจากนั้นแตกออกเป็นขนาดต่างๆ ๓ ขนาดคือ

๑. ขนาดใหญ่ มีประมาณเมล็ดถั่วแตก
๒. ขนาดกลาง มีประมาณเมล็ดข้าวสารหัก
๓. ขนาดเล็ก มีประมาณเมล็ดพันธุ์ฝักกาด

พวกมัลลกษัตริย์นำพระบรมสารีริกธาตุไปประดิษฐาน ณ สันฐาคาร ภายในเมืองกุสินารา มีทหารคอยรักษาอยู่ โดยรอบพระนครทำการสักการะบูชาตลอด ๗ วัน วันถวายพระเพลิงเรียกว่า วันอัฐมีบูชา แรม ๘ ค่ำเดือน ๖

ทูตมาขอพระบรมสารีริกธาตุ

กษัตริย์และพราหมณ์ ๗ เมืองส่งทูตไปขอพระบรมสารีริกธาตุ คือ

๑. พระเจ้าอชาตศัตรู	เมืองราชคฤห์
๒. พระเจ้าลิจฉวี	เมืองเวสาลี
๓. พระเจ้าศากยะ	เมืองกบิลพัสดุ์
๔. กุลีกษัตริย์	เมืองอัลลกะปะ
๕. โกลิยกษัตริย์	เมืองรามคาม
๖. มหาพราหมณ์	เมืองเวณฐทีปกะ
๗. มัลลกษัตริย์	เมืองปาวา

พวกมัลลกษัตริย์เมื่อได้รับสาสน์ไม่ยอมแบ่งให้ กษัตริย์และพราหมณ์ได้ยกทัพมาล้อมเมืองกุสินาราเพื่อแย่งพระบรมสารีริกธาตุ

๓. โทณพราหมณ์กล่าวสุนทรพจน์

แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

โทณพราหมณ์เป็นอาจารย์สอนไตรเพท มีปัญญาเป็นผู้ใหญ่มีถ้อยคำเป็นที่น่าเชื่อถือ เห็นว่าจะเกิดสงครามจึงกล่าวสุนทรพจน์ เรื่องสามัคคีธรรมห้ามทัพ ให้แบ่งพระบรมสารีริกธาตุเป็น ๘ ส่วน กษัตริย์และพราหมณ์ ๘ คน เห็นชอบด้วย โทณพราหมณ์เป็นผู้แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ โดยใช้ท่อนานทองตวงได้ ๘ ส่วน ถวายแก่เจ้านครทั้ง ๘ ตัวเองขอท่อนานทองบรรจุไว้ในเจดีย์ ชื่อ ตุมพสถูป หรือตุมพเจดีย์ ส่วนโมริยกษัตริย์เมืองปิณฑลิวิน มาเข้าได้พระอังคารไปบูชา เพราะพระบรมสารีริกธาตุหมดแล้ว

๔. สาเหตุที่เสด็จมาปรินิพพานที่กรุงกุสินารา

เหตุผลปรินิพพานที่กรุงกุสินารา

๑. เพราะเป็นเมืองที่รุ่งเรืองมาก่อน สมบูรณ์ด้วยสมบัติทุกอย่าง
๒. เพื่อโปรดสุภทัตทปริพาชกสาวกองค์สุดท้าย
๓. เพื่อไม่ให้เกิดสงครามแย่งชิงพระบรมสารีริกธาตุแก่ นครต่างๆ
๔. เพื่อให้พระบรมสารีริกธาตุแพร่หลายไปยังเมืองต่างๆ เมื่อ มีคนสักการบูชาด้วยความเลื่อมใส ละโลกไปแล้วมีสุคติ โลกสวรรค์เป็นที่ไป

๕. ประเภทของสัมมาสัมพุทธเจดีย์

เจดีย์ ๔ ประเภท

กษัตริย์และพราหมณ์ ๘ คน เมื่อได้พระบรมสารีริกธาตุ ไปแล้ว ได้สร้างเจดีย์บรรจุพระธาตุเพื่อเป็นที่สักการะบูชา มี ๔ ประเภทคือ

๑. ธาตุเจดีย์	บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ
๒. บริโภคเจดีย์	บรรจุบริวารของพระองค์
๓. ธรรมเจดีย์	บรรจุพระธรรมคำสั่งสอน
๔. อุทเทสิกเจดีย์	บรรจุพระพุทธรูป

๖. สังฆเนยยสถาน ๔ ตำบล

สังฆเนยยสถาน

พระพุทธองค์ทรงตรัสกับพระอานนตถึงสถานที่ ๔ ตำบลเป็นที่ควรดูควรเห็นควรให้เกิดความปีติใจแก่กุลบุตรผู้มีศรัทธา เมื่อพระพุทธองค์ทรงปรินิพพานแล้ว คือ

๑. สถานที่ประสูติ (ลุมพินีวัน)
๒. สถานที่ตรัสรู้ (อุรุเวลาเสนานิคม) ปัจจุบันเรียก พุทธคยา
๓. สถานที่แสดงปฐมเทศนา (ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน)
๔. สถานที่ปรินิพพาน (สาลวโนทยาน)

และบุคคลที่เกี่ยวไปในสถานที่ ๔ ตำบลด้วยจิตเลื่อมใส เมื่อตายไปแล้วมีสุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไป

ปัญหาและเฉลยพุทธประวัติ / บทที่ ๕ ถวายพระเพลิงพระพุทธรูป

<p>๑. สังเวชนียสถาน ได้แก่... ?</p> <p>ก. สัตตมหาสถาน ข. รัตนจงกรม ค. สถานที่ตรัสรู้ ง. แม่น้ำคงคา</p> <p>๒. สถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพ คือที่ใด ?</p> <p>ก. บริโศกเจดีย์ ข. มกุฏพันธเจดีย์ ค. ธรรมเจดีย์ ง. อุทเทสิกเจดีย์</p> <p>๓. พระพุทธรูปจัดอยู่ในเจดีย์ประเภทใด ?</p> <p>ก. ธาตุเจดีย์ ข. ธรรมเจดีย์ ค. บริโศกเจดีย์ ง. อุทเทสิกเจดีย์</p>	<p>๔. พระพุทธรูปรังการ คืออะไร ?</p> <p>ก. เถ้าถ่าน ข. พระอัฐิธาตุ ค. พระเขี้ยวแก้ว ง. พระรากขวัญ</p> <p>๕. เจดีย์ที่บรรจุพระไตรปิฎก เป็นเจดีย์ประเภทใด ?</p> <p>ก. ธาตุเจดีย์ ข. บริโศกเจดีย์ ค. ธรรมเจดีย์ ง. อุทเทสิกเจดีย์</p>
---	--

เฉลย

๑. ค   ๒. ข   ๓. ง   ๔. ก   ๕. ค

ความรู้เพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจใคร่เรียนรู้

ปริเฉทที่ ๑๓ ความเป็นมาแห่งพระธรรมวินัย

ปรารภเหตุสังคายนา

เมื่อวันแจกพระบรมสารีริกธาตุนั้นเอง พระมหากัสสปะเป็นพระเถระในที่ประชุมสงฆ์ปรารภเหตุที่พระบวชเมื่อแก่ ชื่อว่าสุภัททะ กล่าวจ้วงจาบพระธรรมวินัยให้คณะสงฆ์ในที่ประชุมฟัง แล้วชักชวนว่า “เราทั้งหลาย จงสังคายนาพระธรรมและวินัยเถิด มิฉะนั้น วาเทมิไช้ธรรม มิไช้วินัยจักรุ่งเรือง พระธรรมวินัยจักลบลือน บาปชนจะลบล้างพระธรรมวินัย บุคคลผู้กล่าววาเทมิไช้ธรรม มิไช้วินัยจะมีกำลังกล้า บุคคลผู้กล่าวธรรมและวินัยจะเสื่อมถอยน้อยกำลัง”

และในวันปรินิพพาน พระพุทธองค์ตรัสแก่พระอานนท์และพระภิกษุให้เคารพต่อพระธรรมวินัยว่า “เมื่อเราผู้ตถาคตปรินิพพานล่วงไปแล้วธรรมและวินัยจักเป็นศาสดาแห่งท่านทั้งหลาย” คณะสงฆ์ร่วมกันทำสังคายนาขึ้นมาเป็นครั้งแรกตามเหตุการณ์ต่างๆ มีทั้งหมด ๕ ครั้งด้วยเหตุนี้จึงมีพระธรรมวินัยสืบต่อมาถึงปัจจุบันนี้ แพร่หลายไปในที่ต่างๆ มากมายเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก

สังคายนา

สังคายนา คือ การร้อยกรองพระธรรมวินัย คำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เป็นหมวดหมู่ที่ถูกต้องมีทั้งหมด ๕ ครั้ง

การสังคายนาครั้งที่ ๑

พ.ศ. หลังจากพระพุทธองค์ปรินิพพานแล้ว ๓ เดือน

ปรารภเหตุ เรื่องสุภัททะภิกษุกล่าวจ้วงจาบพระธรรมวินัย และปรารภเหตุที่จะทำให้พระพุทธศาสนารุ่งเรืองสืบไปสถานที่ ถ้ำสัตตบพริตตคฤหา ข้างภูเขาเวภารบรรพต กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ ประเทศอินเดีย

ประธานสงฆ์ พระมหากัสสปะ

จำนวนสงฆ์ ๕๐๐ รูป

ผู้ถาม พระมหากัสสปะ

ผู้ตอบ พระอุบาลี ตอบพระวินัย, พระอานนท์ ตอบพระสูตร และพระอภิธรรม

ระยะเวลา ๗ เดือน

ศาสนูปถัมภ์ พระเจ้าอชาตศัตรู

การสังคายนาครั้งที่ ๒

พ.ศ. หลังจากพระพุทธองค์ปรินิพพานแล้ว ๑๐๐ ปี

ปรารภเหตุ ภิกษุวัชชีบุตร กรุงเวสาลี แสดงวัตถุ ๑๐ ประการ ที่มีไช้ธรรมวินัยว่าเป็นธรรมวินัย

๑. เก็บเกลือไว้ด้วยเขนงฉันกับบิณฑบาตที่ไม่เค็ม ก็ควร

๒. ฉันโภชนะในวิกาลเมื่อเงาค่อยไป ๒ องคุลี ก็ควร

๓. ภิกษุไปในละแวกบ้านห้ามภัตรแล้วฉันโภชนะ ที่ไม่เป็นเดน ก็ควร

๔. จะแยกกันทำสังฆกรรมมีอุโบสถ เป็นต้น ในเสนาสนะต่างแห่งในสีมาเดียวกัน ก็ควร

๕. เรื่องอนุมติ ถือว่าภิกษุยังมาไม่พร้อมกันทำสังฆกรรมไปก่อน ภิกษุที่มาภายหลังจึงขออนุมัติก็ได้

๖. เรื่องที่เคยประพฤติมาถือว่าธรรมเนียมใด อุปัชฌาย์อาจารย์เคยประพฤติมาแล้ว ควรประพฤติตามอย่างนั้น

๗. ภิกษุฉันแล้วห้ามโภชนะแล้ว ฉันทมสทที่ยังไม่เป็นนมส้มซึ่งไม่เป็นเดนได้
๘. ภิกษุจะดื่มสุราอย่างอ่อนที่ยังไม่ถึงเป็นน้ำเมาได้
๙. ใช้ผ้าสีทณะที่ไม่มีชาย ก็ควร
๑๐. เงินและทองควรแก่ภิกษุ

สถานที่ วาฬการาม กรุงเวสาลี ประเทศอินเดีย

ประธานสงฆ์ พระยสกาภินทกบุตร

จำนวนสงฆ์ ๗๐๐ รูป

ผู้ถาม พระเวตตะ

ผู้ตอบ พระสัพพกามี

ระยะเวลา ๘ เดือน

ศาสนูปถัมภ์ พระเจ้ากาลาโศกราช

การสังคายนาครั้งที่ ๓

พ.ศ. หลังจากพระพุทธองค์ปรินิพพานแล้ว ๒๓๔ ปี

ปรารภเหตุ เดียรถีย์ปลอมบวชในพระพุทธศาสนา

สถานที่ อโศการาม เมืองปาฏลีบุตร ประเทศอินเดีย

ประธานสงฆ์ พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ

จำนวนสงฆ์ ๑,๐๐๐ รูป

ผู้ถาม พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ

ผู้ตอบ พระภิกษุทุกรูปในเมืองปาฏลีบุตร

ระยะเวลา ๙ เดือน

ศาสนูปถัมภ์ พระเจ้าอโศกมหาราช

สังคายนาครั้งที่ ๓ นี้เอง พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระได้ส่งพระธรรมทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

โดยมีพระเจ้าอโศกมหาราชเป็นผู้อุปถัมภ์ให้ความสะดวกต่างๆ ส่งพระไป ๙ สายด้วยกันคือ

สายที่ ๑ คณะของพระมัชฌันติกเถระ ไปที่แคว้นกัสมีระ และคันธาระ

สายที่ ๒ คณะพระมหาเทวเถระ ไปที่มหิสสกมณฑล

สายที่ ๓ คณะของพระรักขิตเถระ ไปนวาสิ

สายที่ ๔ คณะของพระธัมมรักขิตเถระ ไปอปรินตกชนบท

สายที่ ๕ คณะของพระมหาธัมมรักขิตเถระไปมหารัฐ ชนบท

สายที่ ๖ คณะของพระมหารักขิตเถระ ไปรัฐโยนก

สายที่ ๗ คณะของมัชฌิมเถระ ไปหิมวันตประเทศ

สายที่ ๘ คณะของพระโสณเถระและพระอุตตรเถระ ไปสุวรรณภูมิ

สายที่ ๙ คณะของพระมหินทเถระ ไปประเทศศรีลังกา

การสังคายนาครั้งที่ ๔

พ.ศ. หลังจากพระพุทธองค์ปรินิพพานแล้ว ๒๓๖ ปี
 ปรารภเหตุ หวังประดิษฐานพระพุทธศาสนาในลังกาทวีป
 สถานที่ ภูปาราม เมืองอนุราชบุรี ลังกาทวีป
 ประธานสงฆ์ พระมหินทเถระ
 จำนวนสงฆ์ ๖๘,๐๐๐ รูป
 ผู้ถาม พระมหินทเถระ
 ผู้ตอบ พระอริกฐเถระ
 ระยะเวลา ๑๐ เดือน
 ศาสนูปถัมภ์ พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ

การสังคายนาครั้งที่ ๕

พ.ศ. หลังจากพระพุทธองค์ปรินิพพานแล้ว ๔๕๐ ปี
 ปรารภเหตุ เห็นความเสื่อมถอยปัญญาของกุลบุตร จึงให้จาริกพระพุทธพจน์ลงในใบลาน
 สถานที่ อาโลกเถณสถาน ในมัลลชนบทลังกาทวีป
 ประธานสงฆ์ พระพุทธทัตตเถระ
 จำนวนสงฆ์ ๑,๐๐๐ รูป
 ผู้ถาม พระพุทธทัตตเถระ
 ผู้ตอบ พระมหาติสสเถระ
 ระยะเวลา ๑ ปี
 ศาสนูปถัมภ์ พระเจ้าวัฏฏคามินีอภัย

ประโยชน์ของการทำสังคายนา

๑. กำจัดเลี่ยนหนามของพระศาสนาให้สูญสิ้นไป
๒. ได้จัดระเบียบวางรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย
๓. สืบอายุพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ได้นาน

ประโยชน์ของการที่พระองค์ตรัสว่า “โดยกาลที่เราล่วงไป พระธรรมและวินัยที่เราได้แสดงไว้บัญญัติไว้ จักเป็นศาสดาแห่ง ท่านทั้งหลาย” มีอยู่หลายประการ คือ

๑. พระศาสนาจะดำรงอยู่โดยความเป็นอิสระแก่ตัว ไม่ต้องอยู่ในอำนาจของผู้ใดผู้หนึ่ง
๒. ปรากฏชัดว่าพระองค์มีพระหฤทัยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง มิได้ทรงเห็นแก่ผู้ใดผู้หนึ่ง ด้วยอำนาจอคติ
๓. พุทธศาสนิกชนต่างๆ มุ่งประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ไม่ต้องทำตนเป็นคนหัวประจบ คอยแต่จะอ่อน

วอนผู้เป็นศาสดาให้ คอยช่วยเหลือ

๔. ป้องกันการแตกแยกกันในระหว่างผู้สืบอายุพระพุทธ-ศาสนาที่จะแย้งกันเป็นศาสดาในอนาคต

๕. เป็นเหตุให้พุทธบริษัทมีความเคารพพระธรรมวินัยเหมือน กับว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ต่างช่วยกันสืบทอด พระพุทธศาสนา เมื่อเกิดความเข้าใจผิดแผกกันขึ้นก็ทำสังคายนาตัดสิน แล้ววางแบบแผนไว้เป็นคราวๆ มาจนถึงทุกวันนี้

ปัญหาและเฉลยพุทธประวัติ / ประเด็นที่ ๑๓ ความเป็นมาแห่งพระ

๑. การรื้อยกรองพระธรรมวินัย จัดเป็นหมวดหมู่
เรียกว่าอะไร ?

- ก. สังคายนา   ข. สังคหะ
ค. สังวัธยาย   ง. สันนิบาต

๒. การจัดรวบรวมพระธรรมวินัยให้เป็นหมวดหมู่
เรียกว่าอะไร ?

- ก. การสันตนาการ   ข. การสัมมนา
ค. การเสวนา   ง. การสังคายนา

๓. อะไรคือมูลเหตุแห่งการสังคายนาคั้งที่ ๑ ?

- ก. มีผู้กล่าวจ้วงจาบพระศาสดา
ข. มีผู้กล่าวจ้วงจาบพระธรรมวินัย
ค. มีผู้ละเมิดพระธรรมวินัย
ง. ถูกทุกข้อ

๔. สังคายนาคั้งแรกทำที่ไหน ?

- ก. เมืองสาวัตถี   ข. เมืองราชคฤห์
ค. เมืองพาราณสี   ง. เมืองกุสินารา

๕. การสังคายนาคั้งแรกหลังจากพระพุทธองค์
ปรินิพพานแล้วกี่ปี ?

- ก. ๓ เดือน   ข. ๔ เดือน
ค. ๑๐๐ ปี   ง. ๒๑๘ ปี

๖. การสังคายนาคั้งแรกใครเป็นประธานสงฆ์ ?

- ก. พระอานนท์   ข. พระอนุรุทธะ
ค. พระมหากัสสปะ   ง. พระอุบาลี

๗. การสังคายนาคั้งแรกใครเป็นผู้อุปถัมภ์ฝ่าย
ฆราวาส ?

- ก. พระเจ้าอชาตศัตรู   ข. พระเจ้าพิมพิสาร
ค. พระเจ้าโศกมหาราช   ง. พระเจ้าโกศล

๘. จำนวนสงฆ์ในการสังคายนาคั้งแรกมีกี่องค์ ?

- ก. ๓๐๐ องค์   ข. ๔๐๐ องค์
ค. ๕๐๐ องค์   ง. ๑,๐๐๐ องค์

๙. การสังคายนาคั้งแรกใช้เวลากี่เดือน ?

- ก. ๕ เดือน   ข. ๗ เดือน
ค. ๙ เดือน   ง. ๑๐ เดือน

๑๐. พระเถระรูปใดที่นำพระพุทธศาสนามาสู่สุวรรณ
ภูมิ ?

- ก. พระสารีบุตร
ข. พระอานนท์และพระอนุรุทธะ
ค. พระโสณะและพระอุตตระ
ง. พระธัมมรักขิตเถระ

เฉลย

๑. ก   ๒. ง   ๓. ข   ๔. ข   ๕. ก   ๖. ค   ๗. ก   ๘. ค   ๙. ข   ๑๐. ค